

Rolnummer 2963
Arrest nr. 49/2005 van 1 maart 2005

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 174, 5°, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, gesteld door de Arbeidsrechtbank te Luik.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters R. Henneuse, L. Lavrysen, J.-P. Snappe, E. Derycke en J. Spreutels, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij vonnis van 25 maart 2004 in zake G. Denoisieux tegen de Landsbond der Christelijke Mutualiteiten, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 30 maart 2004, heeft de Arbeidsrechtbank te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Is artikel 174, 5°, van de wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen strijdig met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat het een sociaal verzekerde die met zijn werkgever een geschil heeft (dat niet binnen de termijn van twee jaar ter kennis van de verzekeringsinstelling is gebracht) toestaat de verjaring te genieten om te ontsnappen aan de terugbetaling van een onterecht ontvangen bedrag, terwijl een sociaal verzekerde die ook een geschil met zijn werkgever zou hebben (maar voor wie het geschil ter kennis van de verzekeringsinstelling zou zijn gebracht) de verjaring van twee jaar niet zal kunnen aanvoeren want zij zal door de verzekeringsinstelling kunnen zijn opgeschort ? »

Memories en memories van antwoord zijn ingediend door :

- de Landsbond der Christelijke Mutualiteiten, waarvan de zetel is gevestigd te 1031 Brussel, Haachtsesteenweg 579;

- G. Denoisieux, wonende te 4000 Luik, rue Saint-Gilles 349/004;

- de Ministerraad.

Op de openbare terechtzitting van 26 januari 2005 :

- zijn verschenen :

- . Mr. V. De Coninck *loco* Mr. V. Delfosse, advocaten bij de balie te Luik, voor de Landsbond der Christelijke Mutualiteiten;

- . Mr. X. Drion *loco* Mr. D. Drion, advocaten bij de balie te Luik, voor G. Denoisieux;

- . Mr. G. Demez, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers R. Henneuse en E. Derycke verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

Bij een vonnis van 16 september 1999 heeft de Arbeidsrechtbank te Luik aan G. Denoisieux een compenserende opzegvergoeding toegekend die overeenstemt met acht maanden bezoldiging.

De Landsbond der Christelijke Mutualiteiten heeft, nadat hij op de hoogte was gebracht door de Kruispuntbank van de sociale zekerheid, beslist om het bedrag terug te vorderen van de uitkering wegens arbeidsongeschiktheid die werd toegekend gedurende de periode waarvoor aan betrokkene een compenserende opzegvergoeding werd toegekend. Artikel 103, § 1, 3°, van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen verbiedt immers de cumulatie van de arbeidsongeschiktheidsuitkering met een vergoeding welke verschuldigd is naar aanleiding van de onregelmatige beëindiging van de arbeidsovereenkomst.

G. Denoisieux betwist die beslissing voor de Arbeidsrechtbank te Luik, door aan te voeren dat de vordering van het ziekenfonds verjaard is, vermits, krachtens artikel 174, 5°, van de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet, « de vordering tot terugvordering van de waarde der ten laste van de uitkeringsverzekering ten onrechte verleende prestaties, verjaart twee jaar na het einde van de maand waarin die prestaties zijn uitbetaald ».

Artikel 241 van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 waarbij de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet wordt uitgevoerd, staat echter de cumulatie toe van de arbeidsongeschiktheidsuitkering met een uitkering wegens beëindiging van de arbeidsovereenkomst, indien de sociaal verzekerde de verzekeringsinstelling inlicht over elke ingestelde vordering of andere procedure ter verkrijging van dat voordeel.

De verwijzende rechter is van mening dat er onder de sociaal verzekerden een discriminatie zou kunnen ontstaan wat betreft het voordeel van de verjaring teneinde te ontsnappen aan de terugbetaling van het onterecht ontvangen bedrag, naargelang zij al dan niet hun verzekeringsinstelling op de hoogte hebben gebracht : in het eerste geval zou de verzekeringsinstelling kunnen beslissen om de verjaring te stuiten, wat niet mogelijk zou zijn voor de verzekeringsinstelling die geen kennis heeft van het geschil, aangezien de wet, in geval van overmacht, overigens niet voorziet in de schorsing van de in artikel 174, 5°, bedoelde verjaring. Overeenkomstig de suggestie van het openbaar ministerie heeft de verwijzende rechter bijgevolg beslist om aan het Hof de hiervoor weergegeven prejudiciële vraag te stellen.

III. In rechte

- A -

A.1. In zijn memorie is de Landsbond der Christelijke Mutualiteiten van mening dat de sociaal verzekerde die de bij artikel 241 van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 opgelegde informatieplicht in acht neemt, het risico loopt de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen te moeten terugbetalen en bijgevolg gediscrimineerd wordt ten aanzien van de sociaal verzekerde die zijn verzekeringsinstelling niet inlicht en die de genoemde uitkeringen zou kunnen behouden. Er is tevens een discriminatie tussen, enerzijds, de verzekeringsinstelling die is ingelicht over een lopende procedure, en die ofwel haar indeplaatsstelling zal kunnen doen gelden, ofwel handelingen tot stuiting van de verjaring zal kunnen stellen, en, anderzijds, de verzekeringsinstelling die dat niet zal kunnen doen, aangezien zij niet op de hoogte is van een lopende procedure.

Artikel 174, 5°, van de wet van 14 juli 1994, dat de verjaringstermijn doet ingaan twee jaar na het einde van de maand waarin de prestaties zijn uitbetaald en niet vanaf het ogenblik waarop de verzekeringsinstelling kennis heeft of diende te hebben van het onterecht ontvangen bedrag, is bijgevolg discriminerend.

A.2. In zijn memorie brengt G. Denoisieux in herinnering dat is aangetoond dat hij niet door zijn ziekenfonds is ondervraagd en dat hij niet opzettelijk heeft nagelaten om zijn ziekenfonds op de hoogte te brengen van het hangende geschil : hij moet bijgevolg niet de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen terugbetalen voor de periode die wordt gedekt door de *a posteriori* door een rechtbank toegekende compenserende vergoeding, vermits enkel in geval van fraude de verjaringstermijn van twee jaar op vijf jaar wordt gebracht door artikel 174, 10°, derde lid, van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994.

De wetgever heeft bewust voorzien in de wettelijke regeling betreffende de terugvordering van ten onrechte verleende prestaties, samen met de bepalingen van het Handvest van de sociaal verzekerde waarbij de ziekenfondsen de verplichting wordt opgelegd om positieve stappen te ondernemen inzake inlichtingen en ondervraging van hun aangeslotenen, zodat de aangeslotene te goeder trouw die zijn verzekeringsinstelling niet heeft ingelicht over een hangend geschil met zijn werkgever niet kan worden veroordeeld tot terugbetaling van de gevorderde bedragen na het verstrijken van de verjaringstermijn van twee jaar.

Daaruit volgt dat de onderscheiden tussen een sociaal verzekerde die zijn verzekeringsinstelling inlicht over de tegen zijn werkgever ingestelde vordering, een sociaal verzekerde die, te goeder trouw, geen inlichtingen verstrekt over die vordering aan zijn verzekeringsinstelling, die hem daarover niet ondervraagt, en een sociaal verzekerde die, bewust en op bedrieglijke wijze, die vordering verzwijgt, op volkomen objectieve criteria berusten en worden verantwoord door de doelstelling om, met het invoeren van een korte verjaringstermijn, aan de sociaal verzekerden rechtszekerheid te waarborgen.

A.3.1. In zijn memorie is de Ministerraad in hoofddorde van mening dat de prejudiciële vraag onontvankelijk is, want in de verplichting om de verzekeringsinstelling in te lichten, wordt voorzien in artikel 241 van het koninklijk besluit van 3 juli 1996, dat is genomen ter uitvoering van artikel 103, § 3, van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994, zodat de prejudiciële vraag in werkelijkheid een verordeningsbepaling beoogt die geen norm vormt die aan het Hof kan worden voorgelegd.

A.3.2. In ondergeschikte orde brengt de Ministerraad in herinnering dat een korte verjaringstermijn tot doel heeft de rechtszekerheid te garanderen teneinde de belangen van de sociaal verzekerde te beschermen en dat, zelfs indien laatstgenoemde bedrieglijke handelingen heeft gesteld, het beginsel van de verjaring wordt gehandhaafd, maar op vijf jaar wordt gebracht.

Het in artikel 174 in aanmerking genomen criterium om een verjaringstermijn van twee jaar of vijf jaar vast te stellen, is dus niet expliciet verbonden met de opgelegde informatieplicht maar met het bestaan van bedrog, dat door de rechter geval per geval zal moeten worden beoordeeld. Het feit of de sociaal verzekerde al dan niet de onterecht ontvangen prestaties zal behouden, is niet alleen gebaseerd op de informatieplicht van de sociaal verzekerde, maar vindt zijn oorsprong in andere concrete elementen die niet in de prejudiciële vraag worden vermeld, met name de mogelijkheid voor de verzekeringsinstelling om daadwerkelijk te worden ingelicht over het bestaan van een geschil en het feit of ze zich al dan niet beijvert om de verjaring te stuiten. Die verschillende elementen zullen aldus talrijke verschillende individuele situaties creëren waarvoor artikel 174, 5°, een homogene en rationele maatregel vormt, die voldoende toepasbaar is en geen discriminatie in het leven roept, vermits hij voorziet in een verjaring van twee jaar die alle sociaal verzekerden genieten, op voorwaarde dat ze niet op bedrieglijke wijze hebben gehandeld.

A.4. In zijn memorie van antwoord verwijst G. Denoisieux naar zijn voordien neergelegde memorie en is, zoals de Ministerraad, van mening dat de prejudiciële vraag onontvankelijk is, in zoverre zij betrekking heeft op een norm die niet wordt beoogd in artikel 26, § 1, 3°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

A.5. In zijn memorie van antwoord is de Landsbond der Christelijke Mutualiteiten van mening dat de discriminatie gelegen is in artikel 174, 5°, van de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet en geenszins in het toepassingsbesluit, en dat, naar gelang van de aan artikel 174, 5°, gegeven interpretatie, de sociaal verzekerde al dan niet de cumulatie van de uitkeringen zal kunnen genieten. Indien hij zijn verzekeringsinstelling inlicht, zal er immers geen onterechte betaling zijn en bijgevolg geen stuiting van de verjaring. Wanneer de uitkeringen door de werkgever zullen zijn gestort, zal de verzekeringsinstelling subrogatoir verhaal kunnen instellen, zodat de verzekerde niet de cumulatie van de uitkeringen zal kunnen genieten. Indien daarentegen hij zijn verzekeringsinstelling niet inlicht, zal na twee jaar geen enkele terugvordering meer mogelijk zijn, wat hem in staat zal stellen de cumulatie van de uitkeringen te genieten.

De Landsbond der Christelijke Mutualiteiten is ten slotte van mening dat de door de Ministerraad aangehaalde voorbeelden volledig hypothetisch zijn en geenszins het onder de aangeslotenen gecreëerde verschil verantwoorden.

A.6. In zijn memorie van antwoord vult de Ministerraad zijn memorie aan door te herinneren aan de rechtspraak van het Hof van Cassatie van 19 februari 1975, die vervolgens in andere arresten is bevestigd, waarin een niet-letterlijke interpretatie van artikel 106, § 1, 5°, van de wet van 9 augustus 1963, thans artikel 174, 5°, van de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet, wordt uiteengezet, doordat de aanvang van de verjaringstermijn van de vordering tot terugvordering van het onterecht ontvangen bedrag wordt vastgesteld op de datum waarop de cumulatie een feit is, namelijk de datum waarop de betaling wordt uitgevoerd krachtens een andere wetgeving.

In die interpretatie volgens welke artikel 174, 5°, de verjaringstermijn pas doet ingaan vanaf de betaling van het voordeel dat niet kan worden gecumuleerd met de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, voert de in het geding zijnde bepaling *a fortiori* geen enkele discriminatie in onder de sociaal verzekerden.

- B -

B.1. De verwijzende rechter vraagt het Hof naar de bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet van artikel 174, 5°, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 (hierna : wet van 14 juli 1994), dat bepaalt :

« 5° De vordering tot terugvordering van de waarde der ten laste van de uitkeringsverzekering ten onrechte verleende prestaties, verjaart twee jaar na het einde van de maand waarin die prestaties zijn uitbetaald; ».

B.2. In de formulering ervan op het ogenblik van de feiten bepaalde artikel 103 van de wet van 14 juli 1994 :

« § 1. Geen aanspraak op uitkeringen heeft de werknemer :

[...]

3° voor de periode waarvoor hij aanspraak kan maken op de vergoeding, verschuldigd wegens beëindiging van de arbeidsovereenkomst;

[...].

§ 3. In afwijking van het in § 1 bepaalde kan de Koning, onder de voorwaarden die Hij vaststelt, toelaten dat de werknemer uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid geniet, wanneer hij recht heeft op één van de in § 1 opgesomde voordelen of in afwachting dat hij één van die voordelen ontvangt.

[...] »

B.3. Op grond van het voormelde artikel 103, § 3, bepaalt artikel 241 van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 :

« De gerechtigde kan aanspraak maken op de uitkering wegens arbeidsongeschiktheid, wanneer hij recht heeft op één van de in artikel 103, § 1, van de gecoördineerde wet opgesomde voordelen of in afwachting dat hij één van die voordelen ontvangt, op voorwaarde dat hij zijn verzekeringsinstelling inlicht over :

1° elk gegeven waardoor zijn recht kan worden uitgemaakt;

2° elke ingestelde vordering of andere procedure ter verkrijging van het voordeel. »

B.4. Het ter toetsing aan het Hof voorgelegde verschil in behandeling betreft de sociaal verzekerden die de verjaring van de vordering tot terugvordering van het onverschuldigde bedrag zullen kunnen genieten, omdat zij het bestaan van een geschil met hun werkgever niet ter kennis hebben gebracht van de verzekeringsinstelling, en de sociaal verzekerden die het bestaan van een geschil met hun werkgever wel ter kennis hebben gebracht van de verzekeringsinstelling en die verjaring niet zullen kunnen genieten, vermits zij door de verzekeringsinstelling zal kunnen zijn opgeschort.

B.5. Volgens de Ministerraad zou de prejudiciële vraag onontvankelijk zijn want in de verplichting om de verzekeringsinstelling in te lichten is voorzien in artikel 241 van het koninklijk besluit van 3 juli 1996, genomen ter uitvoering van artikel 103, § 3, van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994, zodat de prejudiciële vraag in werkelijkheid een verordeningsbepaling beoogt die geen norm vormt die aan het Hof kan worden voorgelegd.

B.6.1. Het is weliswaar juist dat het verstrekken van inlichtingen aan de verzekeringsinstelling, waardoor het mogelijk is af te wijken van het cumulatieverbod bedoeld in artikel 103, § 1, van de wet van 14 juli 1994, vervat is in artikel 241 van het voormelde koninklijk besluit, een norm waarvoor het niet aan het Hof toekomt te oordelen of die bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Artikel 241 van het voormelde koninklijk besluit van 3 juli 1996, in samenhang gelezen met artikel 103 van de wet van 14 juli 1994, beperkt zich echter ertoe te bepalen welk gevolg het inlichten van de verzekeringsinstelling zou hebben voor het onverschuldigde karakter van de toegekende prestaties.

Het staat niet aan het Hof rekening te houden met de bepalingen die een invloed hebben op het onverschuldigde karakter van de toegekende prestaties, wanneer aan het Hof een

bepaling wordt voorgelegd die zich ertoe beperkt een verjaringstermijn van twee jaar vast te stellen, alsmede het aanvangspunt van die termijn.

Het staat aan de verwijzende rechter vast te stellen of en vanaf welk moment de prestaties ten onrechte zijn toegekend.

B.6.2. Zelfs al zou het Hof aanvaarden de prejudiciële vraag te bekijken vanuit het oogpunt van de informatieverstrekking aan de verzekeringsinstelling, toch stelt het vast dat het aangevoerde verschil in behandeling onder de sociaal verzekerden, wat betreft het voordeel van de verjaring, niet zijn oorsprong vindt in artikel 174, 5°, van de wet van 14 juli 1994, de enige aan zijn toetsing voorgelegde bepaling.

De omstandigheid dat sommige sociaal verzekerden al dan niet de tweejarige verjaring van de vordering tot terugvordering van de ten onrechte verleende prestaties kunnen genieten, hangt immers niet alleen af van het feit of de sociaal verzekerde de verzekeringsinstelling inlicht over een procedure die strekt tot de vestiging van een niet-cumuleerbaar recht, maar ook van andere feitelijke gegevens, die niet uit de in het geding zijnde bepaling maar uit de toepassing ervan blijken, en waarvoor het niet aan het Hof staat om ze in aanmerking te nemen, zoals de mogelijke informatieverstrekking aan de verzekeringsinstelling via andere kanalen, de houding van de verzekeringsinstelling in verband met een mogelijke schorsing van de verjaring, of zelfs het bestaan van bedrieglijke handelingen waarvoor hij wie ze tot baat strekte, verantwoordelijk zou zijn, vermits in dat geval de verjaringstermijn op vijf jaar wordt gebracht, krachtens artikel 174, derde lid, van de wet van 14 juli 1994.

B.7. De prejudiciële vraag behoeft derhalve geen antwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De prejudiciële vraag behoeft geen antwoord.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 1 maart 2005.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Melchior